

CODIFICAREA FIȘELOR DE TEREN ÎN CERCETAREA ETNOGRAFICĂ

STELUȚA PARAU
PETRU ZAHARIA

Muzeul Deltei Dunării — Tulcea

Cunoașterea științifică a culturii materiale a poporului în evoluția ei istorico-socială necesită o cercetare complexă în cadrul căreia cercetarea de teren ocupă locul primordial.

Inexistența cercetării de teren în cercetarea etnografică îndeosebi, echivalează cu o non-cunoaștere a faptului de cultură concret și de maximă importanță.

Convinși de acest lucru, în ultimii ani etnografii s-au preocupat de modernizarea mijloacelor de investigare a materialului etnografic. Având în vedere aceste preocupări, lucrarea de față își propune să releve un model codificat al fișelor de teren folosite în cercetarea etnografică. Modelul prezentat a fost folosit în investigația noastră privind diferite aspecte ale etnografiei din douăzeci de sate ale județului Tulcea.¹

Realizarea acestui model a fost impusă de următoarele aspecte ale muncii noastre :

1. Ușurința în notarea observațiilor pe teren, cit și ușurința în folosirea fișelor respective.

2. Posibilitatea adunării unor informații complexe într-un timp scurt.

3. Creșterea patrimoniului informațional.

Ca atare s-a trecut la clasificarea problemelor ce aveau să fie cercetate, urmărind ca prin aceasta să relevăm diferite caracteristici ale aspectelor etnografice locale și zonale.

În primul rînd, am notat temele de cercetare din studiul etnografiei și apoi capitolele, subcapitolele și categoriile specifice fiecărei teme :

F-I — Așezarea umană (capitolele 1—6) ;

F-II — Ocupații țărănești și tradiționale (capitolele 7—18) ;

F-III — Ocupații țărănești și specializate (capitolele 19—30) ;

F-IV — Gospodărie țărănească (capitolele 31—43) ;

F-V — Arhitectura locuinței și interiorul țărănesc (capitolele 44—48) ;

F-VI — Obiecte decorative folosite în interiorul țărănesc (capitolele 49—51) ;

F-VII — Obiecte de uz casnic folosite în gospodăria țărănească (capitolele 52—55) ;

F-VIII — Portul (capitolele 56—58) ;

F-IX — Alimentația (capitolele 59—62) ;

F-X — Transportul (capitolele 63—65) ;

F-XI — Fn — Cultura spirituală (capitolele 66—n).

Menționăm că, în cadrul capitolelor și al subcapitolelor, am pus accent pe categoriile și variantele caracteristice județului și am concretizat modelul nostru pe baza a trei teme de cercetare care au constituit obiectul preocupărilor noastre în anul 1976. Aceste trei teme au fost : „Așezarea umană“, „Ocupațiile țărănești“, „Arhitectura locuinței și interiorului țărănesc“.

Temele au fost codificate astfel încît fiecare capitol, subcapitol și categorii au avut în vedere ca orice aspect să aibe un simbol, astfel încît în întocmirea fișei de cercetare a unei localități același simbol să demonstreze existența doar a aspectelor identice. Pentru ușurință și totodată nerepetare s-a trecut la numerotarea capitolelor de la 1 la n, fără ca această notație să intervină în cadrul fiecărei teme ci să continue de la o temă la alta.

Astfel, „Așezarea umană“, fiind prima temă cercetată, va avea și capitolul cu codul nr. 1 Fiecare subcapitol, categorie și subcategorie are de asemenea un cod tot de la 1 la n. Folosind pe teren fișa codificată, pe aceasta vor fi notate doar simbolurile aspectelor care se întîlnesc în localitatea cercetată. Spre exemplu : Capitolul 1 („După tipologie“) al fișei F-I(„Așezarea umană“) are două subcapitole : „după textură“ — codificat 1/1 și „după formă“ 1/2. Fiecare dintre cele două subcapitole avînd un număr diferit de categorii, am continuat codificarea astfel încît avem :

— După textură : sat risipit — codificat 1/1/1

1/1 sat adunat — codificat 1/1/2
sat răsfirat — codificat 1/1/3

— După formă : sat poligonal — 1/2/1

1/2 sat rotund — 1/2/2
sat neregulat — 1/2/3

Pentru exemplificare concretă a fișei de teren codificată folosim rezultatul cercetării noastre la tema : „Arhitectura locuinței și a interiorului țărănesc“ în satul Niculițel.² Primul capitol al acestei fișe este codificat cu numărul 44 (dovadă a celor afirmate mai sus, că numărul capitolelor se continuă de la 1 la n).

În cadrul fiecărui capitol veți observa că notarea începe de la 1 la n, fiecare categorie purtînd un simbol. (Exemplu : numărul 44 reprezintă simbolul capitolului „Structura locuinței“, iar 44/1 reprezintă simbolul categoriei locuinței cu o încăpere).

Ca procedeu tehnic al codificărilor folosim șabloanele pe care sînt notate capitolele, subcapitolele și categoriile cu simbolurile lor. Simbolurile pot avea mai multe cifre, fiecare cifră sau grup de cifre fiind încadrat într-o căsuță pentru a fi bine delimitate. Suprapunînd șablonul peste fișă, vom nota pe aceasta numai aspectele care ne apar în cercetare, astfel încît prin ridicarea șablonului, fișa reprezintă aspectul concret al faptului analizat. Modelul prezentat de noi reprezintă un început al preocupărilor noastre privind modernizarea cercetării de teren.

NOTE

1. Niculițel, Poșta, Frecăței, Parcheș, Somova, Malcoci, Nutărul, Plopul, Enisala, Agighiol, Cîrjelari, Dorobanțu, Jijîla, Garvăn, Văvăreni, Dăieni, Peceneaga, Valca, Nucariilor, Luncavița, Beștepe.

2. Vezi F—V — aplicare concretă: Șablonul este împărțit în șapte secțiuni, fiecare secțiune fiind perforată după un număr n de căsuțe ce corespunde tipologiei structurii locuinței. Pentru ușurința în folosirea șablonului, perforările coincid pe ambele fețe ale acestuia. Modul de folosire constă în suprapunerea șablonului peste foaia de informație care are notată pe verso: așezarea informatorului și data cînd s-a cules informația. Ridicînd șablonul după notarea codificată a informațiilor, obținem un material de lucru pe care l-am putut aduna într-un timp scurt.

CODIERUNG VON GELÄNDEKARTEIKARTEN IN DER ETNOGRAPHISCHEN FORSCHUNG

ZUSAMMENFASSUNG

Die Autoren codieren ihre ethnographischen Forschungen. Diese Methodik erfasst von 1 bis n alle Gruppen des Kapitels. Zum Beispiel: 44 ist das Symbol des Kapitels: „Die Wohnungsstruktur“ und 44/1 ist das Symbol der Kategorie: „Einzimmerwohnung“.

Die Schablone hat sieben Teilen. Der Forscher legt die Schablone über das Blatt.